

הלכות ערובין פרק ו

א. מי שיצא מן המדינה ערב שבת, והניח מזון שתי סעודות רחוק מן המדינה בתוך התחום, וקבע שביתתו שם אף על פי שחזר למדינה ולן בביתו, נחשב אותו כאלו שבת במקום שהניח בו שתי הסעודות; וזה הוא הנקרא ערובי תחומין.

ב. ויש לו להלך ממקום ערובו, אלפים אמה לכל רוח. לפיכך כשהוא מהלך ממקום ערובו למחר אלפים אמה פנגד המדינה, אינו מהלך במדינה אלא עד סוף מדתו; ואם היתה המדינה מבלעת בתוך מדתו תחשב המדינה כלה כארבע אמות, וישלים מדתו חוצה לה.

ג. פיצד: הרי שהניח את ערובו ברחוק אלה מביתו שבמדינה לרוח מזרח, נמצא מהלך למחר ממקום ערובו אלפים אמה למזרח; ומהלך ממקום ערובו אלפים אמה לרוח מערב אלה שמן הערוב עד ביתו, ואלה אמה מביתו בתוך המדינה, ואינו מהלך במדינה, אלא עד סוף האלה. הנה מביתו עד סוף המדינה פחות מאלה אפלו אמה אחת, שנמצאת מדתו כלה חוץ למדינה תחשב המדינה כלה כארבע אמות, ויהלך חוצה לה תשע מאות ששה ותשעים אמה תשלום האלפים.

ד. לפיכך אם הניח ערובו ברחוק אלפים אמה מביתו שבמדינה, הפסיד את כל המדינה כלה; ונמצא מהלך מביתו עד ערובו אלפים אמה, ומערובו אלפים עד ביתו, ואינו מהלך מביתו במדינה לרוח מערב, אפלו אמה אחת.

ה. המניח את ערובו ברשות היחיד אפלו היתה מדינה גדולה פנינה, ואפלו עיר חרבה, או מערה הראויה לדיורין מהלך את כלה וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח. המניח ערובו בתוך המדינה ששבת בה, לא עשה כלום; ואין מודדין לו ממקום ערובו, אלא הרי הוא כבני המדינה כלן, שיש להן אלפים אמה לכל רוח, חוץ למדינה. וכן אם נתן ערובו במקומות המצטרפין לעיר שמודדין התחום חוץ מהם, הרי זה פנותנו בתוך העיר. נתן ערובו חוץ לתחום, אינו ערוב.

ו. אין מערבין ערובי תחומין, אלא לדבר מצוה כגון שהיה רוצה לילך לבית האבל, או למשתה שלנשואין, או להקביל פני רבו, או חברו שבא מן הדרך, וכיוצא באלו; או מפני היראה כגון שהיה רוצה לברח מן הגוים, או מן הלסטים, וכיוצא בזה. ואם ערב שלא לאחד מכל אלו, אלא לדברי הרשות הרי זה ערוב.

ז. כל שמשתתפין בו, מערבין בו ערובי תחומין; וכל שאין משתתפין בו, אין מערבין בו ערובי תחומין. וכמה שעור ערובי תחומין, מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד; ואם היה לפתן, כדי לאכל בו שתי סעודות: כמו השתוף.

ח. וצריך שיהיה הוא וערובו במקום אחד, כדי שיהיה אפשר לו לאכלו בין השמשות. לפיכך אם נתפון לשבת ברשות הרבים, והניח ערובו ברשות היחיד, או ברשות היחיד, והניח ערובו ברשות הרבים אינו ערוב: שאי אפשר לו להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים בין השמשות, אלא בעברה.

ט. אבל אם נתפון לשבת ברשות היחיד או ברשות הרבים,

וְהֵנִיחַ עֲרוֹבוֹ בְּכַרְמְלִית, אוֹ שְׁנַתְפוֹן לְשֶׁבֶת בְּכַרְמְלִית, וְהֵנִיחַ עֲרוֹבוֹ בְּרִשּׁוֹת הַיְּחִיד אוֹ בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים הָרִי זֶה עֲרוֹב: שְׂבֻשֶׁת קִנִּית הָעֲרוֹב שֶׁהוּא בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, מִתֵּר לְהוֹצִיא וּלְהַכְנִיס מִכָּל אַחַת מִשְׁתֵּי הָרִשּׁוֹת לְכַרְמְלִית לְדַבֵּר מִצּוֹה שְׁכָל דְּבַר שֶׁהוּא מְדַבְּרֵי סוּפְרִים, לֹא גָזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת בְּמָקוֹם מִצּוֹה אוֹ בְּשֻׁעַת הַדַּחֲק.

י. נִתְּנוּ בְּמַגְדֵּל, וְנִעַל וְאָבַד הַמִּפְתָּח אִם יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ בְּלֹא עֲשִׂית מְלֹאכָה, הָרִי זֶה עֲרוֹב: שְׂאִין אֲסוּר לַעֲשׂוֹת בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת בְּמָקוֹם מִצּוֹה, אֲלֹא מְלֹאכָה. נִתְּנוּ בְּרֹאשׁ הַקֶּנֶה אוֹ הַקֶּנֶדֶס הַצּוֹמְחִין מִן הָאָרֶץ, אֵינּוּ עֲרוֹב גְּזֵרָה, שְׂמָא יִתְלַשׁ; וְאִם הָיוּ תְלוּשִׁין וְנִעְוָצִין, הָרִי זֶה עֲרוֹב.

יא. כָּל הַמֵּנִיחַ עֲרוֹבוֹ בְּמָקוֹם, יֵשׁ לוֹ בְּמָקוֹם עֲרוֹבוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. לְפִיכָךְ הַמֵּנִיחַ עֲרוֹבֵי תַּחֲוּמִין שְׁלוֹ בְּסוּף הַתַּחֲוּם, וְנִתְּגַלְגַּל הָעֲרוֹב וַיֵּצֵא חוּץ לַתַּחֲוּם, בְּתוֹךְ שְׁתֵּי אַמּוֹת הָרִי זֶה עֲרוֹב, וְכֹאֵלּוֹ לֹא יֵצֵא מִמָּקוֹמוֹ. וְאִם יֵצֵא חוּץ לְשְׁתֵּי אַמּוֹת אֵינּוּ עֲרוֹב, שֶׁהָרִי נִעֲשֶׂה חוּץ לַתַּחֲוּם: וְהַמֵּנִיחַ עֲרוֹבוֹ חוּץ לַתַּחֲוּם אֵינּוּ עֲרוֹב, מִפְּנֵי שְׂאִינּוֹ יָכוֹל לְהִגִּיעַ אֶל עֲרוֹבוֹ.

יב. נִתְּגַלְגַּל הָעֲרוֹב וַיֵּצֵא שְׁתֵּי אַמּוֹת חוּץ לַתַּחֲוּם, אוֹ אָבַד, אוֹ נִשְׂרַף, אוֹ שֶׁהָיָה תְרוּמָה וְנִטְמָא מִבְּעוֹד יוֹם, אֵינּוּ עֲרוֹב; מִשְׁחָשְׁכָה, הָרִי זֶה עֲרוֹב: שְׁקִנִּית הָעֲרוֹב, בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת. וְאִם סָפֵק, הָרִי זֶה עֲרוֹב שֶׁסָּפֵק הָעֲרוֹב, כָּשֶׁר; לְפִיכָךְ אִם נֶאֱכַל הָעֲרוֹב בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, הָרִי זֶה עֲרוֹב.

יג. אָמְרוּ לוֹ שְׁנַיִם, צֵא וְעָרַב עָלֵינוּ, אֶחָד עָרַב עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם, וְאֶחָד עָרַב עָלָיו בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת זֶה שֶׁעָרַב עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם, נֶאֱכַל עֲרוֹבוֹ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, וְזֶה שֶׁעָרַב עָלָיו בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, נֶאֱכַל עֲרוֹבוֹ מִשְׁחָשְׁכָה שְׁנֵיהֶם קִנּוּ עֲרוֹב: שְׁבִין הַשְּׂמֻשׁוֹת סָפֵק הוּא, וְסָפֵק הָעֲרוֹב כָּשֶׁר. וְאִף עַל פִּי כֵן, סָפֵק חֲשֻׁכָה סָפֵק לֹא חֲשֻׁכָה אֵין מְעַרְבִין עֲרוֹבֵי תַּחֲוּמִין, לְכַתְּחֻלָּה; וְאִם עָרַב, הָרִי זֶה עֲרוֹב.

יד. נָפַל עַל הָעֲרוֹב גֵּל מִבְּעוֹד יוֹם אִם יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ בְּלֹא עֲשִׂית מְלֹאכָה, הָרִי זֶה כָּשֶׁר, לְפִי שֶׁמִּתֵּר לְהוֹצִיאוֹ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, שֶׁהוּא שֻׁעַת קִנִּית הָעֲרוֹב; וְאִם נָפַל עָלָיו גֵּל מִשְׁחָשְׁכָה הָרִי זֶה עֲרוֹב, וְאִף עַל פִּי שְׂאִי אֲפֹשֶׁר לְהוֹצִיאוֹ אֲלֹא בַעֲשִׂית מְלֹאכָה. סָפֵק מִבְּעוֹד יוֹם נָפַל, אוֹ מִשְׁחָשְׁכָה הָרִי זֶה כָּשֶׁר, שֶׁסָּפֵק הָעֲרוֹב כָּשֶׁר.

טו. אָבַל אִם עָרַב בְּתְרוּמָה, שֶׁהִיא סָפֵק טְמֵאָה אֵינּוּ עֲרוֹב, שְׂאִינָה סְעוּדָה רְאוּיָה; וְכֵן אִם הָיוּ לִפְנֵינוּ שְׁתֵּי כִפּוּרֹת שֶׁלְתְרוּמָה, אַחַת טְהוֹרָה וְאַחַת טְמֵאָה, וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ אִי זֶה הִיא מִשְׁתִּיחָה, וְאָמַר עֲרוֹבֵי בְטְהוֹרָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אֵינּוּ עֲרוֹב, שְׂאִין כָּאֵן סְעוּדָה רְאוּיָה לְאֲכִילָה.

טז. אָמַר כֹּפֶר זֶה הַיּוֹם חַל וּלְמָחָר קֹדֶשׁ, וְעָרַב בָּהּ עֲרוֹבוֹ עֲרוֹב, שְׁבִין הַשְּׂמֻשׁוֹת עֲדִין לֹא נִתְקַדְּשָׁה וְדַאי, וְרְאוּיָה הִיְתָה מִבְּעוֹד יוֹם; אָבַל אִם אָמַר הַיּוֹם קֹדֶשׁ וּלְמָחָר חַל אֵין מְעַרְבִין בָּהּ, שְׂאִינָה רְאוּיָה עַד שֶׁתִּחְשֹׁף. וְכֵן אִם הִפְרִישׁ תְרוּמָה, וְהִתְנַה עָלֶיהָ שֶׁלֹא תִהְיֶה תְרוּמָה עַד שֶׁתִּחְשֹׁף אֵין מְעַרְבִין בָּהּ, שֶׁהָרִי הִיא טָבֵל כָּל בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, וְצָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הַסְעוּדָה רְאוּיָה מִבְּעוֹד יוֹם.

יז. הנותן ערובו בבית הקברות, אינו ערוב לפי שבית הקברות, אסור בהניה, וכיון שרוצה בקיום הערוב שם אחר קניה, הרי נהנה בו; נתנו בבית הפרס הרי זה ערוב, ואפלו היה כוהן, מפני שיכול לכנס שם במגדל הפורח, או שינפח והולך.

יח. רבים שרצו להשתתף בערובי תחומין מקבצין כלן ערובן שתי סעודות לכל אחד ואחד, ומניחין אותו בכלי אחד במקום שירצו. ואם עשה אחד ערוב על ידי כלן צריך לזכות להן על ידי אחר, וצריך להודיעם: שאין מערבין לו לאדם ערובי תחומין אלא לדעתו, שמא אינו רוצה לערב באותה הרוח שרצה זה בה. ואם הודיעו מבעוד יום אף על פי שלא רצה אלא משתחשך, הרי זה ערוב; ואם לא הודיעו עד שחשכה אינו יוצא בו, שאין מערבין משתחשך.

יט. כל הזוכה בערובי חצרות, מזכין על ידו בערובי תחומין; וכל מי שאין מזכין על ידו ערובי חצרות, אין מערבין על ידו ערובי תחומין.

כ. נותן אדם מעה לבעל הבית, כדי שיקח לו בה פת ויערב לו בה ערובי תחומין. אבל אם נתן לחנוני, או לנחתום, ואמר לו, זכה לי במעה זו אינו ערוב; ואם אמר לו, ערב עלי במעה זו הרי זה לוקח בה פת או אכל מן האכלין, ומערב עליו. ואם נתן לו פלי, ואמר לו, תן לי בזה אכל, וזכה לי בו הרי זה לוקח אכל, ומערב עליו בו.

כא. מערב אדם ערובי תחומין על ידי בנו ובתו הקטנים, ועל ידי עבדו ושפחתו הפנעניים, בין מדעתן, בין שלא מדעתן; לפיכך אם ערב עליהן וערבו לעצמן, יוצאין בשלרכן. אבל אינו מערב לא על ידי בנו ובתו הגדולים, ולא על ידי עבדו ושפחתו העבריים, ולא על ידי אשתו אלא מדעתן, ואף על פי שהן אוכלין על שלחנו. ואם ערב עליהן, ושמעו ושתקו ולא מחו יוצאין בערובו; ערב על כל אחד מהן, וערבו הן לעצמן אין לה מחאה גדולה מזו, ויוצאין בערוב עצמן. קטן בן שש שנים או פחות יוצא בערוב אמו, ואין צריך להניח עליו מזון שתי סעודות לעצמו.

כב. הרוצה לשלח ערובו ביד אחר להניחו לו במקום שהוא רוצה לקבוע שביתתו שם, הרשות בידו. וכשהוא משלחו, אינו משלחו ביד חרש שוטה וקטן, ולא ביד מי שאינו מודה במצות ערוב; ואם שלח, אינו ערוב. ואם שלחו ביד אחד מאלו הפסולין, להוליכו לאדם פשר, כדי שיוליכו הפשר ויניחו במקום הערוב הרי זה פשר, ואפלו שלחו על הקוף או על הפיל: והוא, שיהיה עומד מרחוק, עד שיראה זה הפסול או הבהמה הגיעו אצל הפשר, שאמר לו להוליך את הערוב. וכן רבים שנשתתפו בערובי תחומין, ורצו לשלח ערובן ביד אחד הרי אלו משלחין.

כג. אחד או רבים שאמרו לאחד, ערב עלינו, וערב עליהן באי זה רוח שרצה הרי זה ערוב ויוצאין בו, שהרי לא יחדו לו רוח. האומר לחברו ערב עלי בתמרים וערב עליו בגרגרות, בגרגרות וערב עליו בתמרים, אמר לו הנח ערובי במגדל והניחו בשוכך, בשוכך והניחו במגדל, בבית והניחו בעליה, בעליה והניחו

בבית אינו ערוב; אבל אם אמר לו ערב עלי סתם, וערב עליו בין בתמרים בין בגרגרות, בין בבית בין בעליה הרי זה ערוב.

כד. כשם שמברכין על ערובי חצרות ושתופי מבואות, כך מברך על ערובי תחומין; ואומר, בזה הערוב יהיה מתר לי להלך ממקום זה אלפים אמה לכל רוח. ואם היה אחד מערב על ידי רבים אומר, בזה הערוב יהיה מתר לפלוני ופלוגי, או לבני מקום פלוני, או לבני עיר זו, להלך ממקום זה אלפים אמה לכל רוח.

הלכות ערובין פרק ז

א. מי שיצא מערב שבת חוץ למדינה, ועמד במקום בתוך התחום או בסופו, ואמר שביתתי במקום זה, וחזר לעירו ולן שם יש לו להלך למחר מאותו מקום, אלפים אמה לכל רוח. וזה הוא עיקר ערובי תחומין, לערב ברגליו; ולא אמרו לערב בהנחת מזון שתי סעודות בלבד במקום, אף על פי שלא יצא ולא עמד שם, אלא להקל על העשיר, שלא יצא אלא ישלח ערובו ביד אחר ויניחנו לו.

ב. וכן אם נתפונ לקבע שביתתו במקום ידוע אצלו, כגון אילן או בית או גדר שהוא מכיר מקומו, ויש בינו ובינו כשחשכה אלפים אמה או פחות, והחזיק בדרך והלך כדי שיגיע לאותו מקום ויקנה בו שביתה אף על פי שלא הגיע ולא עמד שם, אלא החזירו חברו ללון אצלו, או שחזר מעצמו ללון, או נתעכב יש לו להלך עד מקום שנתפון לו, ומאותו מקום אלפים אמה לכל רוח: שפיון שגמר בלבו לקבע שם שביתתו, והחזיק בדרך, נעשה כמי שעמד שם, או שהניח ערובו שם.

ג. במה דברים אמורים, בעני, שאין מטריחין אותו להניח ערוב; או בדחוק, כגון מי שהיה בא בדרך והיה ירא שפא תחשך: והוא שישאר מן היום, כדי שיגיע לאותו מקום שקבע בו שביתה, קדם שתחשך, אם רץ בכל כוחו, ויהיה בינו ובין אותו מקום כשתחשך, אלפים או פחות. אבל אם לא היה דחוק ולא עני, או שלא נשאר מן היום כדי שיגיע אפלו רץ בכל כוחו, או שהיה בין המקום שנתפון לשבת בו ובין המקום שהוא עומד בו כשחשכה יתר מאלפים אמה, או שלא כון המקום שקנה בו שביתה הרי לא קנה שביתה ברחוק מקום, ואין לו אלא אלפים אמה לכל רוח, ממקום שהוא עומד בו, כשחשכה.

ד. מי שעמד מבעוד יום ברשות היחיד, וקנה שם שביתה, או שהיה בא בדרך ונתפון לשבת ברשות היחיד הידועה אצלו, וקבע שם שביתתו הרי זה מהלך את כלה, וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח. ואם היתה רשות היחיד זו מקום שלא הקף לדירה, או תל, או נקע אם היה בה בית סאתים או פחות, מהלך את כלה, וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח; ואם היתה יתר על בית סאתים, אין לו בה אלא ארבע אמות, וחוצה מהן אלפים אמה לכל רוח. וכן אם הניח ערובו, במקום שלא הקף לדירה.

ה. הקונה שביתה ברחוק מקום, ולא סים מקום שביתתו לא

קָנָה שְׁבִיתָהּ שָׁם. פִּיצַד: הִיָּה בָּא בְּדֶרֶךְ וְאָמַר שְׁבִיתָתִי בַשָּׂדֶה פְּלוֹנִית, אוֹ בְּבִקְעָה פְּלוֹנִית, אוֹ בְּרַחוּק אֶלֶף אַמָּה, אוֹ אֲלָפִים מִמָּקוֹמִי זֶה הָרִי זֶה לֹא קָנָה שְׁבִיתָהּ בְּרַחוּק מָקוֹם; וְאִין לוֹ אֵלָא אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ, מִמָּקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד בּוֹ, כְּשֶׁחֲשָׁכָה.

ו. אָמַר שְׁבִיתָתִי תַּחַת אֵילָן פְּלוֹנִי, אוֹ תַּחַת סֵלַע פְּלוֹנִית אִם יֵשׁ תַּחַת אוֹתוֹ אֵילָן אוֹ אוֹתָהּ סֵלַע שְׁמוֹנֶה אַמּוֹת אוֹ יֵתֶר, לֹא קָנָה שְׁבִיתָהּ: שֶׁהָרִי לֹא כּוֹן מָקוֹם שְׁבִיתָתוֹ שָׁאֵם בָּא לְשִׁבַּת בְּאַרְבַּע אַמּוֹת אֵלּוּ, שְׁמָא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת אֵלּוּ הָאֲחֵרוֹת הוּא שֶׁקָּנָה. לְפִיכָף צָרִיךְ לְהִתְכַּוֵּן לְשִׁבַּת בְּעִיקְרוֹ, אוֹ בְּאַרְבַּע אַמּוֹת שְׁבִדְרוֹמוֹ אוֹ שְׁבַצְפוֹנוֹ. וְאִם הִיָּה תַּחְתּוֹ פָּחוֹת מִשְׁמוֹנֶה, וְנִתְכַּוֵּן לְשִׁבַּת תַּחְתּוֹ קָנָה: שֶׁהָרִי אֵין שָׁם שְׁעוֹר שְׁנֵי מָקוֹמוֹת, וְהָרִי מְקַצֵּת מִקוֹמוֹ מִסִּים.

ז. הָיוּ שְׁנַיִם בָּאִים בְּדֶרֶךְ, אֶחָד מֵהֶן מִכִּיר אֵילָן אוֹ גֵּדֶר אוֹ מָקוֹם שֶׁהוּא קוֹבֵעַ בּוֹ שְׁבִיתָהּ, וְהַשְּׁנַיִם אֵינוֹ מִכִּיר זֶה שְׁאֵינוֹ מִכִּיר מוֹסֵר שְׁבִיתָתוֹ לַמִּכִּיר, וְהַמִּכִּיר מִתְכַּוֵּן לְשִׁבַּת הוּא וְחִבְרוֹ בְּמָקוֹם שֶׁהוּא מִכִּיר.

ח. אֲנָשִׁי הָעִיר שֶׁשָּׁלְחוּ אֶחָד מֵהֶן לְהוֹלִיךְ לָהֶן עֲרוּבֵן לְמָקוֹם יָדוּעַ, וְהַחֲזִיק בְּדֶרֶךְ, וְהַחֲזִירוֹ חִבְרוֹ, וְלֹא הוֹלִיךְ עֲרוּבֵן הֵן לֹא קָנוּ שְׁבִיתָהּ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁהָרִי לֹא הִנִּיחַ שָׁם עֲרוּבֵן, וְאִין לָהֶן לְהִלֵּךְ מִמְּדִינָתָן, אֵלָא אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ. וְהוּא, קָנָה שָׁם עֲרוּבֵן שֶׁהָרִי הוּא בָּא בְּדֶרֶךְ, וְנִתְכַּוֵּן לְשִׁבַּת שָׁם, וְהַחֲזִיק בְּדֶרֶךְ; לְפִיכָף יֵשׁ לוֹ לְמַחֵר לְהִלֵּךְ לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְלִהְיוֹת מִמֶּנּוּ אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ.

ט. זֶה שְׁאֵמְרָנוּ שֶׁצָּרִיךְ הַקּוֹנֶה שְׁבִיתָהּ בְּרַחוּק מָקוֹם שִׁיחֲזִיק בְּדֶרֶךְ, לֹא שִׁיַּצָּא וְיִלָּךְ בַּשָּׂדֶה, אֵלָא אִפְלוּ יֵרֵד מִן הָעֲלִיָּה לִילָךְ לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְקִדְּם שִׁיַּצָּא מִפֶּתַח הַחֲצֵר הַחֲזִירוֹ חִבְרוֹ הָרִי זֶה הַחֲזִיק, וְקָנָה שְׁבִיתָהּ. וְכֵן כָּל הַקּוֹנֶה שְׁבִיתָהּ בְּרַחוּק מָקוֹם, אֵינוֹ צָרִיךְ לוֹמַר שְׁבִיתָתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, אֵלָא כִּיּוֹן שֶׁגָּמַר בְּלִבּוֹ וְהַחֲזִיק בְּדֶרֶךְ כָּל שֶׁהוּא, קָנָה שָׁם שְׁבִיתָהּ; וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר מִי שִׁיַּצָּא בְּרַגְלָיו וְעָמַד בְּמָקוֹם שֶׁקָּנָה בּוֹ שְׁבִיתָהּ, שְׁאֵינוֹ צָרִיךְ לוֹמַר כָּלוּם, אֵלָא כִּיּוֹן שֶׁגָּמַר בְּלִבּוֹ, קָנָה.

י. הַתְּלַמִּידִים שֶׁהוֹלְכִין אוֹכְלִין בְּלִילִי שֶׁבֶת בַּשָּׂדוֹת וּבַכְּרָמִים, אֲצֵל בְּעֲלֵי הַבָּתִּים שֶׁפֶתֶן מְצוּיָה לְעוֹבְרֵי דְרָכִים הַבָּאִים שָׁם, וּבָאִים וּלְנִים, בְּבֵית הַמְּדָרֶשׁ מֵהַלְכִין אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ מִבֵּית הַמְּדָרֶשׁ, לֹא מִמָּקוֹם הָאֲכִילָה: שְׁאֵלּוּ מִצְאוּ סְעוּדָתָן בְּבֵית הַמְּדָרֶשׁ, לֹא הָיוּ יוֹצְאִין לַשָּׂדֶה; וְאִין דַּעְתָּן סוּמְכָת לְדִירָה, אֵלָא עַל בֵּית מְדָרְשָׁם.

הַלְבוֹת עֲרוּבִין פֶּרֶק ח

א. אֵין מְנִיחִין שְׁנֵי עֲרוּבִין, אֶחָד בְּמִזְרַח וְאֶחָד בְּמַעֲרָב, כְּדִי שִׁיְהִלֵּךְ בְּמִקְצַת הַיּוֹם עַל אֶחָד מִשְׁנֵי הָעֲרוּבִין, וּבִשְׁאָר הַיּוֹם עַל הָעֲרוּבֵי הַשְּׁנֵי שְׁאֵין מְעֲרָבִין שְׁנֵי עֲרוּבִין, לַיּוֹם אֶחָד; טָעָה וְעָרַב לְשִׁתֵּי רוּחוֹת, כְּמִדָּמָה הוּא שֶׁמְעֲרָבִין לְשִׁתֵּי רוּחוֹת, אוֹ שְׁאֵמַר לְשְׁנַיִם צָאוּ וְעָרְבוּ עָלַי, אֶחָד עָרַב עָלָיו לְצַפּוֹן וְאֶחָד עָרַב עָלָיו לְדָרוֹם מֵהִלָּךְ כְּרַגְלֵי שְׁנֵיהֶם.

ב. כיצד מהלך פרגלי שניהם: שאינו יכול להלך, אלא במקום שיש לשניהם להלך בו; נתן האחד ערובו ברחוק אלף אמה לרוח מזרח, והניח השני מהן ערובו ברחוק חמש מאות אמה לרוח מערב אין זה שערכו עליו מהלך במערב אלא אלף אמה, פרגלי מי שערב עליו במזרח, ולא יהלך במזרח אלא אלף וחמש מאות, פרגלי מי שערב עליו במערב. לפיכך אם ערב או ערב עליו שני ערובין אלו, אחד ברחוק אלפים למזרח, ואחד ברחוק אלפים למערב הרי זה, לא יזוז ממקומו.

ג. מערב אדם שני ערובין בשתי רוחות, ומתנה ואומר: אם ארע לי דבר מצוה או נלחצתי למחר ונצרכתי לרוח זו, זה הערוב הוא שאני סומך עליו, והערוב שברוח השנית, אינו כלום; ואם נצרכתי לרוח זו השנית, זה הערוב הוא שאני סומך עליו, ושברוח הראשונה, אינו כלום; ואם נצרכתי לשתי הרוחות, יש לי לסמך על איזה ערוב שארצה, ולאיזה שארצה אלך; ואם לא ארע לי דבר, ולא נצרכתי לרוח משתיהן אין שני הערובין אלו ערוב, ואיני סומך על אחד מהן, אלא הריני כבני עירי, שיש לי אלפים אמה לכל רוח מחוץ לחומה.

ד. כשם שאסור לצאת חוץ לתחום בשבת, כך אסור ביום טוב וביום הכפורים; וכשם שהמוציא מרשות לרשות בשבת חייב, כך המוציא ביום הכפורים חייב. אבל ביום טוב, מתיר להוציא מרשות לרשות. לפיכך מערבין ערובי חצרות ומשתתפין במבואות ליום הכפורים, בשבת; ומערבין ערובי תחומין ליום הכפורים ולימים טובים, כדרך שמערבין לשבת.

ה. יום טוב שחל להיות סמוך לשבת, בין מלפניה בין מלאחריה, או שני ימים טובים שלגליות יש לו לערב שני ערובין לשתי רוחות, וסומך על אי זה מהן שירצה ליום הראשון, ועל הערוב שברוח השנית ליום השני; או מערב ערוב אחד לרוח אחת, וסומך עליו לאחד משני ימים, וביום השני יהיה כבני העיר וכאלו לא עשה ערוב, ויש לו אלפים אמה לכל רוח. במה דברים אמורים, בשני ימים טובים שלגליות; אבל בשני ימים טובים שלראש השנה, הרי הן כיום אחד, ואינו מערב לשני הימים, אלא לרוח אחת.

ו. וכן מתנה אדם על ערובו, ואומר ערובי לשבת זו, אבל לא לשבת אחרת; לשבת אחרת, אבל לא לזו; לשבתות, לא לימים טובים; לימים טובים, לא לשבתות.

ז. אמר לחמשה, הריני מערב על איזה מכאן שארצה, רציתי ילך, לא רציתי לא ילך אף על פי שרצה משחשכה, ילך: דבר שהוא מדברי סופרים, יש בו ברירה. וכן המערב לשבתות שלכל השנה, ואמר רציתי אלך, לא רציתי לא אלך אלא אהיה כבני עירי כל שבת שירצה ילך, אף על פי שרצה משתחשף.

ח. המערב לשני ימים טובים שלגליות, או לשבת ויום טוב אף על פי שהוא ערוב אחד לרוח אחת, לשני הימים צריך שיהיה הערוב במקומו מצוי בליל ראשון ובליל שני, כל בין השמשות. כיצד הוא עושה: מוליכו בערב יום טוב או בערב שבת, ומחשיך עליו, ונוטלו בידו ובא לו, אם היה ליל יום טוב; ולמחר מוליכו לאותו מקום, ומניחו שם עד שתחשך, ואוכלו אם היה ליל שבת, או מביאו אם היה ליל יום טוב מפני

שֶׁהֵן שְׁתֵּי קִדְשׁוֹת, וְאֵינָן כִּיּוֹם אֶחָד, כְּדִי שְׁנאֲמַר מְלִיל רִאשׁוֹן, קָנָה הָעֶרֶב לְשָׁנֵי יָמִים.

ז. נֶאֱכַל הָעֶרֶב בְּרִאשׁוֹן קָנָה הָעֶרֶב לְרִאשׁוֹן, וְאֵין לוֹ עֶרֶב לְשָׁנִי; עֶרֶב בְּרִגְלָיו בְּרִאשׁוֹן, צָרִיךְ לְעֶרֶב בְּרִגְלָיו בְּשָׁנִי, וְהוּא שְׂלֵלךְ וַיַּעֲמֵד בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, וַיַּחֲשֹׁב בְּלִבּוֹ שְׂיִקְנֶה שָׁם שְׁבִיתָהּ. עֶרֶב בִּפְתַּת בְּרִאשׁוֹן אִם רָצָה לְעֶרֶב בְּרִגְלָיו בְּשָׁנִי, הֲרִי זֶה עֶרֶב; וְאִם רָצָה לְעֶרֶב בִּפְתַּת, צָרִיךְ לְעֶרֶב בְּאוֹתָהּ הַפֶּת עֲצָמָה שְׁעֶרֶב בָּהּ בְּרִאשׁוֹן.

י. יוֹם הַכַּפּוּרִים שָׁחַל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת אוֹ לְאַחַר שַׁבָּת, בְּזִמָּן שֶׁמִּקְדָּשֵׁין עַל הָרֹאִיָּה יֵרָאֶה לִי שֶׁהֵן כִּיּוֹם אֶחָד, וּקְדָשָׁה אַחַת הֵם.

יא. זֶה שְׁאֲמַרְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְאָדָם לְעֶרֶב שְׁנֵי עֶרֻבִין בְּשְׁתֵּי רוּחוֹת לְשָׁנֵי הַיָּמִים, וְהוּא שְׂיִהְיֶה אֲפָשָׁר לוֹ לְהִגִּיעַ לְכָל אֶחָד מִשְׁנֵי הָעֶרֻבִין בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן; אָבֵל אִם אֵי אֲפָשָׁר לוֹ לְהִגִּיעַ לְעֶרֶב שְׁלִיּוֹם הַשְּׁנִי בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן, אֵין עֶרֶב הַשְּׁנִי עֶרֶב שֶׁהָעֶרֶב מִצּוֹתוֹ שְׂיִהְיֶה בְּסֻעוּדָה, הָרֹאִיָּה מִבְּעוֹד יוֹם, וְזֶה הוּאִיל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִגִּיעַ לְזֶה הָעֶרֶב בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן, הֲרִי זֶה אֵינָהּ רֹאִיָּה מִבְּעוֹד יוֹם.

יב. כִּיצַד: הֲרִי שֶׁהֵנִיחַ עֶרֻבוֹ בְּרִחוּק אֲלֵפִים אֲמָה מִבֵּיתוֹ לְרוּחַ מִזְרָח, וְסִמֵּךְ עָלָיו לְיוֹם רִאשׁוֹן, וְהֵנִיחַ עֶרֶב שְׁנֵי בְּרִחוּק אֲמָה אַחַת אוֹ מֵאָה אוֹ אֶלֶף בְּרוּחַ מַעֲרָב, וְסִמֵּךְ עָלָיו לְיוֹם שְׁנִי אֵין זֶה הַשְּׁנִי עֶרֶב, שֶׁהֲרִי בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן אֵין זֶה הָעֶרֶב הַשְּׁנִי רְאוּי לוֹ מִבְּעוֹד יוֹם, לְפִי שְׂאֵינוֹ יָכוֹל לְהִגִּיעַ אֵלָיו, שֶׁהֲרִי לֹא נִשְׁאַר לוֹ בְּרוּחַ מַעֲרָב כָּלוּם.

יג. אָבֵל אִם הֵנִיחַ עֶרֻבוֹ בְּרִחוּק אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת אֲמָה מִבֵּיתוֹ בְּרוּחַ מִזְרָח, וְסִמֵּךְ עָלָיו לְיוֹם רִאשׁוֹן, וְהֵנִיחַ עֶרֶב שְׁנֵי רְחוּק מִבֵּיתוֹ לְרוּחַ מַעֲרָב בְּתוֹךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת אֲמָה, וְסִמֵּךְ עָלָיו לְיוֹם שְׁנִי הֲרִי זֶה עֶרֶב, שֶׁהֲרִי אֲפָשָׁר לוֹ שְׂיִגִיעַ לוֹ בְּיוֹם רִאשׁוֹן.

יד. יוֹם טוֹב שָׁחַל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אֵינוֹ עוֹשֶׂה עֶרֶב בְּיוֹם טוֹב, לֹא עֶרֻבֵי חֲצֵרוֹת, וְלֹא עֶרֻבֵי תְּחוּמִין אֲלֵא מַעֲרָב הוּא, בְּיוֹם חֲמִישִׁי שֶׁהוּא עֶרֶב יוֹם טוֹב. וְאִם חָלוּ שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שְׁלֵגָלִיּוֹת בְּחֲמִישִׁי וְעֶרֶב שַׁבָּת, מַעֲרָב מִיּוֹם רְבִיעִי עֶרֻבֵי תְּחוּמִין וְעֶרֻבֵי חֲצֵרוֹת. וְאִם שָׁכַח וְלֹא עֶרֶב הֲרִי זֶה מַעֲרָב עֶרֻבֵי חֲצֵרוֹת בְּחֲמִישִׁי וּבְעֶרֶב שַׁבָּת, וּמִתְּנָה; אָבֵל לֹא עֶרֻבֵי תְּחוּמִין.

טו. כִּיצַד מִתְּנָה: אוֹמֵר בְּחֲמִישִׁי, אִם הַיּוֹם יוֹם טוֹב, אֵין בְּדִבְרֵי כָלוּם, וְאִם לֹאוֹ, הֲרִי זֶה עֶרֶב; וְלִמְחֹר חוֹזֵר וּמַעֲרָב וְאוֹמֵר, אִם הַיּוֹם יוֹם טוֹב, כָּבֵר עֲרֻבָתִי מֵאֲמֵשׁ וְאֵין בְּדִבְרֵי הַיּוֹם כָּלוּם, וְאִם אֲמֵשׁ הָיָה יוֹם טוֹב, הֲרִי זֶה עֶרֶב. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשָׁנֵי יָמִים טוֹבִים שְׁלֵגָלִיּוֹת; אָבֵל בְּשָׁנֵי יָמִים טוֹבִים שְׁלֹרָאשׁ הַשָּׁנָה, הֲרִי הֵן כִּיּוֹם אֶחָד, וְאֵינוֹ מַעֲרָב לָהֶן, אֲלֵא מַעֲרָב יוֹם טוֹב.